

Pilot Verlichte regeldruk winkelgebieden

Winkeliers en horecaondernemers in Nederland hebben te maken met een grote hoeveelheid wetten en regels waaraan zij moeten voldoen. Ruimtelijke regels, verkeersregels, economische regels, arbeidsrechtelijke regels et cetera. Die regels zijn ooit met de meerderheid van stemmen en de beste bedoelingen ingevoerd. Maar bij elkaar opgeteld hebben deze regels grote beperkingen en hoge kosten tot gevolg voor ondernemers, worden innovatieve retail- en horecaconcepten tegengewerkt en komt het functioneren van gehele winkelgebieden onder druk te staan.

Vanuit de nationale Retailagenda start Platform31 in het voorjaar van 2015 daarom de pilot 'Verlichte regeldruk winkelgebieden'. In deze pilot wordt in een aantal winkelgebieden in Nederland geëxperimenteerd met het anders toepassen, wijzigen of schrappen van knellende regels. De hoofdvraag daarbij gaat uit van een fictieve nulsituatie: als we in dit winkelgebied (nog) helemaal geen regels zouden hebben, welke regels vinden we dan minimaal nodig? Het doel van de pilot is om het ondernemerschap en de innovativiteit van retailers en winkelgebieden te versterken en onnodige regels die dit tegengaan op te sporen en aan te pakken.

Aanleiding voor de pilot

Waarom we regels hebben

Regels zijn een groot goed. Een samenleving heeft regels nodig om ongewenste zaken te voorkomen (en te kunnen bestraffen), gewenste ontwikkelingen te stimuleren en een level playing field tussen verschillende groepen personen en organisaties te garanderen. Iedere afzonderlijke regel is ooit vanuit de beste bedoelingen en met democratische legitimatie ingevoerd en kent, op zichzelf, vaak een helder doel.

Hoe een stapeling van goede regels toch tot een slechte uitkomst kan leiden

Specifiek in winkelgebieden (en in de bredere detailhandels- en horecabranche) begint de historische *opeenstapeling* van deze goedbedoelde regels echter steeds meer een obstakel voor succesvol ondernemerschap te worden. Daarbij gaat het dus niet om een of enkele specifieke regels, maar om de complete verzameling van wet- en regelgeving die vanuit verschillende overheidslagen op hen worden uitgeoefend. De administratieve lasten voor ondernemers om te voldoen aan al deze regels lopen steeds verder op, de complexiteit vormt een instapdrempel en waardevolle innovaties worden erdoor bemoeilijkt. In deze tijd, waarin winkelgebieden onder druk staan en juist vragen om ondernemerschap en innovatie, is dit een onwenselijke situatie.

Retailagenda

Minister Kamp van Economische Zaken gaf op 8 oktober 2014 het startschot voor de Retailagenda, een initiatief dat wordt gedragen door een grote groep van publieke en private organisaties die bij de ontwikkeling van de retail betrokken zijn. Deze partijen constateren dat de detailhandel hard getroffen is door de economische crisis én te maken heeft met structurele veranderingen, onder meer in het consumentengedrag en technologische mogelijkheden. Het doel van de Retailagenda is om de detailhandelssector en de fysieke gebieden waarin zij opereert klaar te maken voor de toekomst, zodat de detailhandel in 2020 een gezonde, vernieuwende en kansrijke sector is. De Retailagenda wordt op dit moment met een grote groep stakeholders voorbereid en in het voorjaar van 2015 gepresenteerd.

Een van de doelstellingen van de Retailagenda is om bestaande wet- en regelgeving die lokaal, provinciaal, landelijk en Europees van invloed zijn op de detailhandel kritisch tegen het licht te houden en te bezien waar regels slimmer kunnen worden toegepast, verbeterd of geschrapt. Daarbij gaat het om een (zeer) breed spectrum, van planologische regels (bv. bestemmingsplannen en de Ladder voor Duurzame Verstedelijking) en Algemene Plaatselijke Verordeningen, tot aan het huurrecht voor winkelpanden en de Drank- en Horecawet.

Opzet van de pilot Verlichte regeldruk Winkelgebieden

Platform31 is door de partijen in de Retailagenda gevraagd om, parallel met de uitvoering van de Retailagenda als geheel, middels een pilot in de praktijk te onderzoeken of winkelgebieden niet toekunnen met (veel) minder regels. De doelstelling van de pilot is nadrukkelijk om niet alleen te praten over terugbrengen van regeldruk, maar dit ook in de praktijk door te voeren. Om deze stevige ambitie duidelijk te communiceren heeft Platform31 deze pilot 'Verlichte regeldruk winkelgebieden' genoemd.

Platform31 en projectpartner Expertteam Winkelgebieden begeleiden de pilot. Waar nodig wordt de expertise van de brede partnergroep uit de Retailagenda en het netwerk van Platform31 ingezet.

De pilot wordt, in eerste instantie, ingericht voor een periode van anderhalf jaar, te starten in het voorjaar van 2015 en te eindigen in het najaar van 2016. Gestreefd wordt naar een selectie van 4 tot 6 winkelgebieden, verspreid over het land, zowel in krimp- en niet-krimpregio's, grote steden en kleinere kernen en verschillende typen winkelgebieden.

Tijdens de presentatie van de gehele Retailagenda door minister Kamp (medio maart o.v.b.) worden intentieovereenkomsten getekend met vertegenwoordigers van deelnemende steden.

Werken vanuit de nulsituatie

In de pilotgebieden wordt getracht om een nieuwe set (gebieds)regels op te bouwen vanuit een fictieve nulsituatie: als we in dit winkelgebied (nog) helemaal geen regels zouden hebben, welke regels vinden we dan minimaal nodig? Het doel van de Retailagenda en Platform31 is om door deze opzet meer initiatief, meer flexibiliteit en meer innovatie te laten ontstaan en, daarmee, uiteindelijk een ondernemender, aantrekkelijker en beter functionerend winkelgebied.

De focus bij de start van de pilot ligt op het terugbrengen van *lokale* regelgeving in deelnemende winkelgebieden. Een breder doel van de pilot is echter om de lessen en onderzoeken vanuit de landelijke Retailagenda te vertalen naar de pilotgebieden en, andersom, de praktijkervaring uit de pilotgebieden terug te vertalen naar het landelijke niveau. Op die manier kan heel Nederland van deze pilot profiteren. Als het terugbrengen van lokale regelgeving in de pilotgebieden op gang komt, is er bovendien ruimte om in overleg te treden met de rijksoverheid over het experimenteren met of aanpassen van landelijke wet- en regelgeving.

Lokaal commitment als belangrijkste voorwaarde

Het succes van de pilot Verlichte regeldruk winkelgebieden valt of staat met een breed lokaal commitment om te experimenteren met minder regeldruk. De ondernemers (via hun ondernemersvereniging) in het betreffende winkelgebied en de gemeente zijn hierin de belangrijkste partijen, gevolgd door de lokale vastgoedeigenaren (eventueel via een vereniging van vastgoedeigenaren) en andere stakeholders, zoals bewoners(organisaties) en culturele en maatschappelijke instellingen.

Deze partijen zullen tijd en doorzettingsmacht moeten inzetten om, per pilotgebied, in gezamenlijkheid knellende regelgeving in kaart te brengen en processen te starten om deze regels, tijdelijk of permanent, anders toe te passen, te verbeteren of buiten werking te stellen. Uiteraard is het daarbij belangrijk om oog te hebben voor de bedrijfsmatige en maatschappelijke belangen die door de betreffende regels werden geborgd en hiervoor passende oplossingen te verzinnen. Omdat het aanpassen of buiten werking stellen van regels niet altijd op korte termijn juridisch waterdicht geregeld kan worden, moeten heldere (proces)afspraken tussen de stakeholders worden gemaakt over welke route gevolgd wordt op het moment dat meningsverschillen of conflicten ontstaan.

Aanpak

De aanpak van de pilot valt uiteen in:

1. Een lokaal proces van het gezamenlijk anders toepassen, verbeteren of schrappen van regels per deelnemend winkelgebied;
2. Een proces van kennisuitwisseling tussen de pilotgebieden;

3. Agendering richting de nationale overheid en nationale brancheorganisaties waar het gaat om het wijzigen (of lokaal tijdelijk buiten werking stellen) van knellende nationale wetgeving.

De pilot functioneert daarmee als een klassieke *Community of Practice*, met een nadrukkelijke extra doelstelling van agendering van knelpunten naar hogere schaalniveaus.

De lokale stakeholders zijn primair verantwoordelijk voor de gezamenlijke inschrijving voor de pilot, het in kaart brengen van lokaal knellende of overbodige regelgeving en het nemen van stappen om deze regels anders toe te passen, te verbeteren of tijdelijk buiten werking te stellen. Dit proces verschilt per pilotgebied, afhankelijk van de positie van het gebied in de regionale retailmarkt, de lokale voorgeschiedenis, lopende (beleids)ontwikkelingen, ervaren knelpunten en het specifieke maatschappelijke en politieke krachtenveld. Tijdens een intakegesprek zal het lokaal gewenste/benodigde proces uitgebreid worden doorgesproken. Platform31 en Expertteam Winkelgebieden ondersteunen vervolgens het lokale proces naar het formuleren van heldere doelstellingen voor het lokale pilotgebied door input te leveren, mee te lezen, en, waar nodig, lichte procesbegeleiding te verzorgen.

Verder richten de werkzaamheden van Platform31 en Expertteam Winkelgebieden zich voornamelijk op de stappen 2 en 3:

- Het organiseren van onderlinge werkbezoeken;
- Het schrijven en delen van tussentijdse notities aan de pilotpartners waarin de diverse lokale processen en lessen worden gemonitord;
- Samenvatten en doorsturen van relevante landelijke ontwikkelingen;
- Invliegen van specialistische expertise (indien nodig voor een substantieel deel van de pilotgebieden);
- Agendering van lokaal gevonden knelpunten in landelijke regelgeving bij landelijke overheid en brancheorganisaties;
Hiermee dragen Platform31 en Expertteam winkelgebieden vooral dus zorg voor proces op gebiedsoverstijgend en landelijk niveau.

Typen winkelgebieden

De volgende typen winkelgebieden kunnen meedoen als pilotgebied:

- Centraal winkelgebied (of een deel daarvan): het belangrijkste winkelgebied in een woonplaats. Omvang: 30-200 winkels. Indien het gehele winkelgebied meer detailhandelsvestigingen bevat, dan graag motiveren waarom deze schaalgrootte opportuun is en de afbakening van het gebied duidelijk aangeven.
- Ondersteunend winkelgebied: een secundair winkelgebied in een woonplaats, bv. een stadsdeel- of wijkcentrum, of een aanloopstraat naar het centrale winkelgebied. Omvang: 30-100 winkels. Indien het gehele gebied meer winkels bevat, dan graag aanmelden met een afgebakend deelgebied tot maximaal 100 winkels

Bij de uiteindelijke selectie van 4 tot 6 gebieden streven wij naar cases uit zowel krimp- en niet-krimpregio's, grote steden en kleinere kernen en verschillende type winkelgebieden. Tegen de selectie is geen beroep mogelijk. Mocht uw winkelgebied niet worden geselecteerd dan helpt Platform31 u desgewenst graag om uw lokale ambities via andere wegen of partijen toch te verwezenlijken.

Wat levert deelname op?

- Meer ruimte voor (innovatief) ondernemerschap in uw winkelgebied;
- Een (nog) betere samenwerking tussen u en uw lokale stakeholders;
- Ondersteuning van het project met onafhankelijke expertise in proces en inhoud;
- Onafhankelijke monitoring en evaluatie van de vorderingen in uw eigen pilot
- Via Platform31 en de Retailagenda, toegang tot de landelijke overheid waar het knellende nationale regelgeving betreft;
- Kennisontwikkeling binnen uw eigen organisatie;
- Bijdragen aan innovatieve inzichten die ook elders in Nederland toepasbaar zijn;
- Podium en media-aandacht.